

การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน
เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน
โรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์*

DEVELOPMENT OF A PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY MODEL BY
CO-CREATING LESSONS TO DEVELOP COMPETENCE IN ACTIVE LEARNING
MANAGEMENT THAT PROMOTES THE QUALITY OF STUDENTS AT BUACHET
WITTHAYA SCHOOL, SURIN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

กชพร ชุมเพชร

Kodchaporn Chumpet

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สุรินทร์ ประเทศไทย

Surin Secondary Educational Service Area Office, Surin, Thailand

Corresponding author E-mail: Pad_charin1981@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ 4) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบ และแบบประเมิน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล การทำงานร่วมกันอย่างเป็นทีม รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครอบคลุมการออกแบบการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผล 2) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน จำนวน 6 ขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน การออกแบบบทเรียน การจัดการเรียนรู้และการสังเกตชั้นเรียน การสะท้อนผลการเรียนรู้ การเผยแพร่ผลการปฏิบัติที่ดี และการสร้างเครือข่ายวิชาชีพ 3) การวัดและประเมินสมรรถนะครู 4 ด้าน ผลการใช้รูปแบบพบว่าสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพิ่มขึ้นในระดับมากถึงมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและด้านการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้น โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดทำบทเรียนร่วมกัน, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The research aimed to 1) Study the basic information necessary for developing learning management, 2) Develop a model of a professional learning community by collaboratively creating lessons to develop active learning management competencies that promote student quality, 3) Study the results of using the model, and 4) Evaluate the effectiveness of the model using research and development methods. The data providers were school administrators, teachers, chairpersons of the basic education committees, and experts. The tools used were focus group discussions, interviews, checklists, and evaluation forms. The research found that the professional learning community model is an important mechanism for developing active learning management and can enhance teachers' competencies in learning management planning, designing active learning activities, using media, innovations, educational technology, classroom management, measurement and evaluation, and teamwork. The developed model consists of three parts: 1) Active learning management competencies, covering learning design, writing lesson plans, classroom management, and measurement and evaluation; 2) The professional learning community process by collaboratively creating lessons in 6 steps, from defining a shared vision and goals, designing lessons, managing learning and classroom observation, and reflecting on learning outcomes. Disseminating the results of good practices and building professional networks 3) Measuring and evaluating teacher competencies in 4 areas. The results of using the model showed that the teachers' active learning management competencies increased to a great or very great extent in all areas, especially in classroom learning management and measurement and evaluation. In addition, the learning achievement, key competencies, and desirable characteristics of the learners increased, with stakeholders believing that the model was appropriate and highly effective.

Keywords: Professional Learning Communities, Collaborative Lesson Planning, Active Learning, Student Quality

บทนำ

แผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษามุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพมีเป้าหมายสำคัญคือพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนา การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนโฉมบทบาทของครูให้เป็น “ครูยุคใหม่” และปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนบัวเขตวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะวิชาที่มีผลการทดสอบระดับชาติ(O-NET)ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและการพัฒนาทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก (พ.ศ.2563) เสนอแนะให้โรงเรียนพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและพัฒนากระบวนการภายในอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน), 2563) จากรายงานการนิเทศชั้นเรียนของโรงเรียนบัวเขตวิทยา (พ.ศ. 2565) พบว่า หลายด้านอยู่ในระดับต่ำ เช่น การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้, การใช้สื่อดิจิทัล,

และการวัดผลประเมินผล ปัญหาหลักคือ การขาดการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิมที่ยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก และขาดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำสอดคล้องกับภาพรวมของประเทศที่คุณภาพครูและการจัดการเรียนการสอนยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะความสามารถในการออกแบบการสอนและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ทิตินา แคมมณี, 2560)

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาข้างต้นการนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันมาใช้ในการบริหารวิชาการจึงเป็นแนวทางสำคัญการแก้ไขปัญหาละดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูเกิดการเปลี่ยนความคิดและวิธีการสอนไปสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะครูในด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน, การวัดและประเมินผลเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบดังกล่าวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบัวเขตวิทยาให้บรรลุตามเป้าหมายและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2555); (Hord, S. M. & Tobia, E. F., 2012)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบัวเขตวิทยาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
4. เพื่อประเมินรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ แบ่งเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นโดย 1) การศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 2 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คนและครูผู้สอน 31 คน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยผู้ให้ข้อมูลคัดเลือกแบบเจาะจงเพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาแนวทางดำเนินงาน และ 3) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระยะที่ 1 ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบัวเขตวิทยา

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโดย 1) ยกร่างและจัดทำคู่มือการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำแบบตรวจสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดโดยใช้การหาค่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่จุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบ ในปีการศึกษา 2567 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ครู 40 คน ผู้บริหาร 4 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 13 คน (ไม่รวมผู้วิจัยและตัวแทนครู) และศึกษานิเทศก์ 6 คน รวมทั้งหมด 63 คน โดยใช้กระบวนการ 6 ขั้นตอน (ชูชาติ พวงสมจิตร, 2560); (ชวลิต ชูกำแพง, 2560); (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2563) ได้แก่ 1) ขึ้นกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างข้อตกลงร่วมกัน 2) ขึ้นกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (ขึ้นวิเคราะห์ปัญหาและวางแผน) 3) ขึ้นแบ่งปันประสบการณ์และวางแผนการจัดการเรียนรู้ (ขึ้นออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้) 4) ขึ้นเรียนรู้จากการปฏิบัติและเยี่ยมชั้นเรียน (ขึ้นสอนและสังเกตชั้นเรียน) 5) ขึ้นสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (ขึ้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลการศึกษา) 6) ขึ้นเผยแพร่และสร้างเครือข่าย ผลการใช้รูปแบบ ได้แก่ ผลการประเมินทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ทักษะการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินทักษะ มีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) ที่มีข้อความอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนา การวัดและประเมินผล และการบริหารการศึกษา โดยข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ผู้ประเมินดังนี้ ฉบับที่ 1 เท่ากับ 0.91 ฉบับที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.00 ฉบับที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.86 และฉบับที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.84 ซึ่งมีความสอดคล้องในระดับดีมาก และผลพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเชดวิทยา ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนด

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบใน 3 ประเด็น ตามแนวคิดการประเมินผลตามตัวแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู 40 คน ผู้บริหาร 4 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 13 คน (ไม่รวมผู้วิจัยและตัวแทนครู) และศึกษานิเทศก์ 6 คน ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งหมด 63 คน ซึ่งเป็นผู้นำรูปแบบไปปฏิบัติจริง ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2562) ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนา การวัดและประเมินผล และการบริหารการศึกษา โดยข้อคำถามมีค่าเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเชดวิทยา 3 ด้าน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจำเป็น สรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจำเป็น พบว่า เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลไกสำคัญช่วยให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการสอนและแก้ปัญหาชั้นเรียนอย่างเป็นระบบโดยอาศัยความร่วมมือและเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ช่วยส่งเสริมให้ครูเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ส่วนการจัดทำบทเรียนร่วมกันถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ อันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบัวเขตวิทยาประกอบด้วย 10 ด้านได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การออกแบบและจัดทำแผนการเรียนรู้ 3) เทคนิคและกลวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 5) การใช้สื่อเทคโนโลยี 6) การวัดและประเมินผล 7) การทำงานเป็นทีม 8) การมุ่งผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาตนเอง 9) การสร้างแรงจูงใจในวิชาชีพครู และ 10) การสื่อสารกับผู้เรียนแนวทางการพัฒนาครูที่ได้จากการสนทนากลุ่ม คือ การส่งเสริมให้ครูศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกัน รวมถึงส่งเสริมให้มีการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา ควรมุ่งเน้นการปรับชุดความคิดของครูให้ตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกัน สามารถพัฒนาได้ ครูจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะสำคัญในการจัดการเรียนรู้ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและบูรณาการ การส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง การใช้เทคโนโลยี การวัดและประเมินผล การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และการเป็นผู้นำทางวิชาการ แนวทางพัฒนาครูที่เหมาะสม ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้ การศึกษาดูงานต้นแบบ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การเปิดรับการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน พบว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) เนื้อหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมการจัดทำบทเรียนร่วมกันมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างข้อตกลงร่วมกัน 2) ขั้นตอนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (ขั้นวิเคราะห์ปัญหาและวางแผน) 3) ขั้นตอนแบ่งปันประสบการณ์และวางแผนการจัดการเรียนรู้ (ขั้นออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้) 4) ขั้นเรียนรู้จากการปฏิบัติและเยี่ยมชั้นเรียน (ขั้นสอนและสังเกตชั้นเรียน) 5) ขั้นสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลการศึกษา) 6) ขั้นเผยแพร่และสร้างเครือข่าย และ 3) การวัดและประเมิน ได้แก่ 1) ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 4) ทักษะการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้

ทางวิชาชีพพร้อมกับการจัดทำทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์มีความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการใช้รูปแบบ พบว่า 1) ครูโรงเรียนบัวเขตวิทยามีทักษะออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวม ปีการศึกษา 2567 มีค่าเฉลี่ย 3.47 คิดเป็นร้อยละ 86.86 แสดงให้เห็นว่าครูมีทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เพิ่มสูงขึ้น 2) ครูโรงเรียนบัวเขตวิทยา มีทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวม ปีการศึกษา 2567 มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 3) ครูโรงเรียนบัวเขตวิทยามีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนปีการศึกษา 2567 มีค่าเฉลี่ย 3.69 คิดเป็นร้อยละ 95.97 แสดงให้เห็นว่าครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น 4) ครูโรงเรียนบัวเขตวิทยามีทักษะการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมปีการศึกษา 2567 มีค่าเฉลี่ย 3.60 คิดเป็นร้อยละ 90.04 แสดงให้เห็นว่าครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น 5) นักเรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยามีผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.54 มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.98 และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.82

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) โดยด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46)

อภิปรายผล

1. จากผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น พบว่า การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำทเรียนร่วมกัน เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบัวเขตวิทยา เนื่องจาก PLC เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ DuFour, R. & Eacker, R. ที่ระบุว่า PLC เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่ช่วยยกระดับคุณภาพการสอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการทำงานเป็นทีมและการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง (DuFour, R. & Eacker, R., 2008) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ Stoll, L. et al. ที่ชี้ว่าความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นหัวใจของ PLC ที่มีประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) ในการพัฒนาครู ช่วยส่งเสริมให้ครูเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม (Stoll, L. et al., 2006) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Knowles, M. S. ที่เสนอว่าผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อการเรียนรู้มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทการทำงานจริง (Knowles, M. S., 1980) รวมทั้งสอดคล้องกับข้อเสนอของ สุวิมล ว่องวาณิช ที่เน้นการพัฒนาครูผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง จากผลการสนทนากลุ่มที่พบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูครอบคลุมหลายด้าน เช่น การออกแบบการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี การวัดและประเมินผล และการทำงานเป็นทีม (สุวิมล ว่องวาณิช, 2557) สอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และงานของ วิจารย์ พานิช ที่เสนอว่า PLC เป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานของครูจากการทำงานรายบุคคลไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน และนอกจากนี้ การจัดทำทเรียนร่วมกันที่เน้นการออกแบบทเรียน การสังเกตชั้นเรียน และการสะท้อนผลการสอน (วิจารย์ พานิช, 2555) สอดคล้องกับแนวคิด Lesson Study ของ Lewis, C. และ Fernandez, C. & Yoshida, M. ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการวางแผนและการจัดการเรียนรู้ของครู

(Lewis. C., 2002); (Fernandez, C. & Yoshida, M., 2004) และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดของ Bonwell, C. C. & Eison, J. A. ที่เน้นการมีส่วนร่วม การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารของผู้เรียน ดังนั้น ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจึงยืนยันว่า การพัฒนาครูรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวทางที่มีฐานทฤษฎีและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศรองรับอย่างชัดเจน และสามารถยกระดับสมรรถนะครูและคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (Bonwell, C. C. & Eison, J. A., 1991)

2. จากผลการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผลการสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบัวเขตวิทยา แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการ และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาครูเชิงระบบที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะอย่างรอบด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และกระบวนการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบด้านเนื้อหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครอบคลุม การออกแบบ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ (Bonwell, C. C. & Eison, J. A. ที่เน้นให้ครูออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะครูตามกรอบสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นการบูรณาการการสอน การวัดและประเมินผล และการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (Bonwell, C. C. & Eison, J. A., 1991) มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิด Professional Learning Community อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิด Lesson Study ของ Lewis. C. และ Fernandez, C. & Yoshida, M. ซึ่งเน้นกระบวนการออกแบบบทเรียนร่วมกัน การสอนและสังเกตชั้นเรียน และการสะท้อนผลการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการวัดและประเมินผลที่มุ่งประเมินทักษะการออกแบบ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Lewis. C., 2002); (Fernandez, C. & Yoshida, M., 2004) สอดคล้องกับแนวคิด การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) (Black, P. & Wiliam, D., 1989) และข้อเสนอของ สุวิมล ว่องวาณิช ที่เน้นการใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของครูและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินว่ารูปแบบมีความสอดคล้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องเชิงเนื้อหาและเชิงโครงสร้าง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2557) อีกทั้งสามารถนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stoll, L. et al. ที่ชี้ว่ารูปแบบ PLC ที่มีโครงสร้างชัดเจนและมีกระบวนการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการพัฒนาครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน (Stoll, L. et al., 2006)

3. จากผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบ พบว่า ผลการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนบัวเขตวิทยามีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในทุกด้าน ทั้งการออกแบบการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบดังกล่าวเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติจริง มีการสะท้อนผล และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Professional Learning Community (PLC) ที่ชี้ว่าการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบช่วยยกระดับสมรรถนะครูและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผลที่ของครูมีทักษะการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการจัดทำบทเรียนร่วมกันช่วยพัฒนาความสามารถด้านการวางแผนการสอนและการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Lesson Study ของ Lewis. C. และ

งานของ Fernandez, C. & Yoshida, M. ที่พบว่า การออกแบบบทเรียนร่วมกันและการสะท้อนผลการสอน ช่วยให้ครูพัฒนาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการใช้รูปแบบยังพบว่า ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนและทักษะการวัดและประเมินผลของครูเพิ่มสูงขึ้นอย่างเด่นชัด สะท้อนว่าครูสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้จริงและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องกับกิจกรรม (Lewis. C., 2002); (Fernandez, C. & Yoshida, M., 2004) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Active Learning (Bonwell, C. C. & Eison, J. A., 1991) และแนวคิด การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) (Black, P. & Wiliam, D., 1989) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการใช้การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มากกว่าการตัดสินผลเพียงอย่างเดียวและ นอกจากนี้ ผลการวิจัย ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาครูผ่าน PLC ร่วมกับการจัดทำบทเรียนร่วมกันส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stoll, L. et al. และ Hattie, J. ที่ชี้ว่าการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ (Stoll, L. et al., 2006); (Hattie, J., 2009)

4. จากผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบโดยรวมมีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความครบถ้วนเป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียนบัวเขตวิทยา ทั้งนี้ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเชิงระบบ ที่เน้นความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากร กระบวนการดำเนินงาน และผลที่เกิดกับครูและนักเรียน ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ที่อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันสามารถส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูและคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Stoll, L. et al. ที่ระบุว่า PLC ที่มีเป้าหมายชัดเจนและมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการที่ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด (Stoll, L. et al., 2006) สะท้อนว่ารูปแบบมีการออกแบบเนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทของครูและโรงเรียน โดยเฉพาะการจัดทำบทเรียนร่วมกัน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิด Lesson Study ของ Lewis. C. และงานของ Fernandez, C. & Yoshida, M. ที่ชี้ว่าการพัฒนาครูผ่านการออกแบบ สังเกต และสะท้อนผลบทเรียนร่วมกัน ช่วยเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน (Lewis. C., 2002); (Fernandez, C. & Yoshida, M., 2004)

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญแสดงได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่ารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 รูปแบบดังกล่าวเป็นการพัฒนา PLC ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยผสมผสานแนวคิด Lesson Study เข้ากับกระบวนการ PLC อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ครูสามารถเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติจริงและการสะท้อนผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนา สมรรถนะครูเชิงรุกแบบองค์รวม ครอบคลุมทักษะหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การออกแบบ การเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลเชิงรุก ส่งผลให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และผู้เรียนได้รับประโยชน์จากกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังเกิด วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมในองค์กร (Learning Culture) ที่เปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมการสอนร่วมกัน เกิดความร่วมมือ ความภาคภูมิใจ และความรับผิดชอบร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สำคัญ การดำเนินงานรูปแบบนี้ได้ เชื่อมโยงผลลัพธ์การพัฒนาครูกับคุณภาพผู้เรียนโดยตรง พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นอย่างรอบด้าน สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของกระบวนการ PLC-Lesson Study ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมองค์ความรู้ใหม่นี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบัวเขตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบัวเขตวิทยา ช่วยให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และมุ่งพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายร่วมกัน รูปแบบชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดทำบทเรียนร่วมกันที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เนื้อหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครอบคลุมการออกแบบ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผล โดยกระบวนการรูปแบบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์และข้อตกลงร่วมกัน, กำหนดเป้าหมายและวิเคราะห์ปัญหา, แบ่งปันประสบการณ์และวางแผนการจัดการเรียนรู้, สอนและสังเกตชั้นเรียน, แลกเปลี่ยนและสะท้อนผล, เผยแพร่และสร้างเครือข่าย การวัดและประเมินผล ครอบคลุมทักษะ การออกแบบ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผลผลการใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งการออกแบบ ($\bar{X} = 3.47$, ร้อยละ 86.86) การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.69$, ร้อยละ 95.97) และการประเมินผล ($\bar{X} = 3.60$, ร้อยละ 90.04) ส่วน ผลสัมฤทธิ์นักเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.54 สมรรถนะสำคัญเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.98 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.82 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบ มีความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมากที่สุด ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.70 - 4.71$, S.D. = 0.45–0.46) และข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งต่อไป คือ 1) ควรศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างด้านบริบท ปัจจัยสนับสนุน และผลลัพธ์ของการพัฒนารูปแบบ โดยการจัดทำบทเรียนร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและสามารถนำไปปรับใช้ในระดับที่กว้างขึ้นได้ 2) ควรมีการติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง เพื่อพิจารณาว่าการพัฒนาครูในลักษณะนี้ส่งผลต่อการเรียนรู้ ทักษะ การคิดขั้นสูง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในระยะยาว 3) บูรณาการตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ครูและการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยด้านแรงจูงใจของครู เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบได้อย่างรอบด้านมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาลิต ชูกำแพง. (2560). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(2), 1-6.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์, 10(1), 34-41.
- ทิตนา แชมมณี. (2560). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2562). การประเมินโครงการ: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: แฮส ออฟ เคอร์มิสท์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธึสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ตลาดาพลับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2563). รายงานประจำปี 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2563). เอกสารการเขียนรายงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับพี่เลี้ยง ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Black, P. & Wiliam, D. (1989). Assessment and classroom learning. Assessment in education, 5(1), 7-74.
- Bonwell, C. C. & Eison, J. A. (1991). Active learning: Creative Excitement in the Classroom. Washington DC: George Washington University.

- DuFour, R. & Eacker, R. (2008). *Revisiting Professional Learning Communities at Work*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Fernandez, C. & Yoshida, M. (2004). *Lesson study: A Japanese approach to improving mathematic teaching and learning*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Milton Park: Routledge.
- Hord, S. M. & Tobia, E. F. (2012). *Reclaiming our teaching professional: The power of educators learning in community*. New York: Teachers College Press.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education*. New York: Cambridge, The Adult Education Company.
- Lewis. C. (2002). *Lesson Study: A handbook of Teacher-led instructional change*. Philadelphia: Research for Better School.
- Stoll, L. et al. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Education Change*, 7(2006), 221-258.